

”Bankerna måste ta ett större ansvar”

Publicerad 2025-04-13

Länk till artikeln: <https://www.svd.se/a/yEMXMg/bankernas-nedskarningar-slar-mot-personer-med-intellektuell-funktionsnedsattning-skriver-debattorer>

Bankernas personliga service har blivit alltmer begränsad under de senaste åren, skriver artikelförfattarna. Foto: Jessica Gow/TT

Bankernas neddragningar slår hårt mot personer med intellektuell funktionsnedsättning. Många har ingen möjlighet att använda digitala tjänster och risken att de blir lurade ökar också, skriver debattörer.

Under de senaste åren har bankernas öppettider minskat drastiskt. Fysiska kontor har lagts ner, drop-in-tjänster har försvunnit, kontanthanteringen minskar och den personliga servicen har blivit alltmer begränsad. För de flesta kunder innebär detta en anpassning till digitala tjänster. För många personer med intellektuell funktionsnedsättning (IF) är det däremot ett hinder.

I Sverige finns det cirka 130 000 gode män och förvaltare, som i sin tur representerar omkring 260 000 huvudmän. Många av dessa har en intellektuell funktionsnedsättning eller en annan kognitiv funktionsnedsättning som gör att de behöver stöd vid användning av digitala banktjänster. Ställföreträdarna administrerar och förvaltar tillsammans omkring 81 miljarder kronor i bankerna, men trots detta får de allt svårare att utföra sitt uppdrag så att huvudmannen med IF kan vara delaktig.

Fysiska bankkontor och möjligheten att hantera ärenden över disk kan vara avgörande för möjligheten att kunna ta ut pengar och betala räkningar och på så sätt ha kontroll över sin egen ekonomi.

Vi hänvisar till FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som granskade Sveriges efterlevnad av funktionsrättskonventionen i mars 2024. Kommittén

rekommenderade Sverige att undanröja alla former av ställföreträdande beslutsfattande och ersätta dem med ett system för stödjande beslutsfattande, som innebär att personer med funktionsnedsättning får sina önskemål, preferenser och sin autonomi respekterade (rek 28a).

För personer med intellektuell funktionsnedsättning kan den digitala utvecklingen innebära en ökad exkludering. Många har svårt att förstå och hantera internetbanker, appar och Bank-id, vilket gör att de blir helt beroende av att någon annan hjälper dem. Att bankerna nu ytterligare försvårar den personliga servicen skapar en oacceptabel situation där personer med IF inte längre kan hantera sin egen vardagsekonomi.

Gode män och förvaltare fungerar som ett stöd men kan inte och ska inte ersätta den service som bankerna är skyldiga att erbjuda sina kunder. Att hjälpa en huvudman med ett bankärende ska inte innebära att ställföreträdaren måste ta ledigt från jobbet, boka en tid flera veckor i förväg eller åka långa sträckor till närmaste kontor med öppettider begränsade till några få timmar i veckan.

Bristen på fysisk service och bristande tillgänglighet i digitala banktjänster ökar risken för att personer med IF blir utsatt för bedrägerier. En känd taktik för bedragare är att försöka få personer med IF att agera med snabba digitala överföringar, vilket också ökar risken att bli ekonomiskt utnyttjade. Därför är det säkrare för många att sköta bankärenden över disk.

Vi uppmanar bankerna att ta sitt samhällsansvar och säkerställa att fysiska banktjänster förblir tillgängliga för dem som behöver det mest. Konkret vill vi se:

- Utökade öppettider och fler drop-in-möjligheter på bankkontoren.
- Särskilda servicetider för personer med funktionsnedsättning och deras gode män och förvaltare.
- En rättighetsbaserad banktjänst som säkerställer att alla, oavsett funktionsförmåga, har praktisk tillgång till sin egen ekonomi.

I en tid när vi talar om vikten av ökad delaktighet för personer med funktionsnedsättning är det oacceptabelt att bankerna gör det svårare för dem att hantera sin egen ekonomi. Vi uppmanar därför bankerna och ansvariga politiker att agera – innan fler hamnar i ekonomisk utsatthet på grund av ett system som sviker dem.

Bernth Nyström

ordförande Riksförbundet Gode Män och Förvaltare (RGMF)

Anders Lago

ordförande Riksförbundet FUB